

Sammendrag av PhD avhandling:

Spirit and Truth: A Systematic Reconstruction of Hans Urs von Balthasar's Doctrine of the Spirit of Truth and Its Connections to the Philosophy and Theology of Truth by the Theoretical Framework of Lorenz B. Puntel, av Gunnar Innerdal (MF, 2014)

Avhandlingen tar utgangspunkt i undringen over bibelske utsagn og filosofiske problemstillinger knyttet til begrepet sannhet og koblingene det har til Den hellige ånd. Hovedproblemstillingen spør etter en koherent systematisk-teologisk utlegning av hva det innebærer at Ånden er Sannhetens ånd. Spørsmålet drøftes ved en systematisk rekonstruksjon av den sveitsiske katolske teologen Hans Urs von Balthasars (1905-88) verker, med vekt på siste del av hans store trilogi, *Theologik* bd. 1-3 (eng. *Theo-Logic*). Som rammeverk for analysen og mine konstruktive bidrag benyttes Lorenz B. Puntels systematiske filosofi. Avhandlingen har tre hoveddeler: Del I om sannhet i filosofien, Del II om sannhet i kristologisk og trinitarisk perspektiv, og Del III om Sannhetens ånd.

Del I åpner med en drøfting som konkluderer med at filosofi og teologi hører tett sammen, ved at filosofien alltid er implisitt teologisk, og teologien alltid inkluderer bestemte filosofiske posisjoner. Dette er bakgrunnen for at avhandlingen, som er systematisk-teologisk, også drøfter sannhet filosofisk. Balthasar anlegger et grunnleggende fenomenologisk perspektiv på sannheten. Erkjennelsen hører hjemme i et samspill mellom subjekt og objekt, konkretisert i det lille barnets møte med mors smil der selvbevisstheten blir til. Vi kan virkelig gripe noe av sannheten, selv om menneskelig innsikt alltid vil være begrenset. Balthasars fenomenologiske og livsorienterte sannhetsforståelse sammenholdes så med Puntels mer teoretiske forståelse av sannhet som koherente proposisjoner. Det fastholdes at begge har viktige bidrag til en filosofisk sannhetsforståelse som kan tas med inn i en teologisk diskusjon, men at Puntels er den mest sakssvarende for teoretisk arbeid.

Den teologiske diskusjonen i del II knyttes først til analogilæren, spørsmålet om hvorvidt og på hvilken måte det finnes en likhet mellom skaper og skapning som kan gjøre det mulig å tale om én universell filosofisk-teologisk sannhet. Det argumenteres for at Kristus er nøkkelen til dette forholdet. Som skapermidler og inkarnert frelser binder han sammen et allment og et teologisk sannhetsbegrep. I tilknytning til Balthasar understrekes det at den faktiske likheten eller analogien som gjør at skaperen kan uttrykke seg gjennom det skapte, avsløres katalogisk, dvs. ovenfra. At Jesus er en person uttrykker at sannheten er mer enn ord. I kapitlet om treenigheten hevdes det at denne kan begrunne forskjell og flerhet (Balthasar: symfoni) som noe positivt i tilknytning til sannhetsbegrepet. At den dypeste virkelighet kan bestemmes som trinitarisk kjærlighet tilsier at sannheten alltid leder til et liv i kjærlighet.

Del III utfolder ontologiske og epistemologiske aspekter ved Sannhetens ånd. Åndens ontologiske funksjon er å holde skaperverket oppe med sin livspust, og den aktive rollen i unnfangelsen av mennesket Jesus som åpenbarer Guds sannhet. Åndens epistemologiske funksjon har også en skapelsesteologisk og frelseshistorisk side. Ånden er all sannhets, visdoms og innsikts Ånd (jf. Balthasars uttrykk *pneuma spermatikon*, i analogi til kirkefedrenes *logos spermatikos*), samtidig som han gjør Kristus kjent gjennom ytre ord og tegn i kirkens liv og den indre overbevisning av de troende. Balthasars pneumatologi har mange gode kvaliteter, men den skapelsesteologiske siden er lite utviklet av lite tilfredsstillende grunner, noe som bl.a. kan skyldes en overbetoning av det johanneiske bibelmaterialet.